

ROLA RODZICÓW W TWORZENIU DOKUMENTACJI KSZTAŁCENIA SPECJALNEGO

Pytanie: Jak interpretować treść rozporządzenia "rodzice mają prawo uczestniczyć w opracowywaniu i modyfikacji programu" (IPET)? Ich prawo do obecności jest oczywiste, jednak na ile to oni mogą decydować o treści IPET, jaka jest ich rola?

Odpowiedź: Przepisy prawa oświatowego nie precyzują co dokładnie oznacza uczestniczenie w opracowywaniu IPET i jego modyfikowaniu. Wykładnia językowa wskazuje na umożliwienie rodzicom udziału w tych czynnościach na równych prawach z innymi uczestnikami tego procesu. Zatem rodzice wnoszą na spotkaniach zespołu istotne ich zdaniem informacje o funkcjonowaniu dziecka/ucznia (lub zespół pozyskuje je od rodziców) i wspólnie z zespołem podejmują decyzje co do sposobów zaspokajania rozpoznanych potrzeb.

Uzasadnienie

Na podstawie § 6 ust. 11 rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, rodzice ucznia mają prawo uczestniczyć w spotkaniach zespołu, a także w opracowaniu i modyfikacji programu. Proszę też zauważyć, że zaangażowanie rodziców w te działania powinno być poprzedzone dokonywaną wspólnie z nauczycielami i specjalistami wielospecjalistyczną oceną funkcjonowania ucznia.

Zgodnie z definicją słowa „uczestniczyć” – oznacza ono czynny udział rodziców w procesie opracowywania i modyfikacji IPET (<https://sjp.pwn.pl/szukaj/uczestniczy%C4%87.html>) Zatem rola rodziców powinna być postrzegana jako równorzędna z rolą nauczycieli i specjalistów w zakresie ustalania zasobów, trudności i potrzeb ucznia oraz w planowaniu sposobów wsparcia.

Zaangażowanie rodziców w powyższe działania nie powinno więc być rozumiane jedynie jako obecność na spotkaniach zespołu, ale również jako umożliwienie im wyrażania swoich opinii, spostrzeżeń, oczekiwań, wątpliwości.

Jednocześnie należy podkreślić, że program opracowuje i modyfikuje zespół nauczycieli i specjalistów pracujących z uczniem (§ 6 ust. 3-4 i 9 rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych), **zatem ostateczna treść programu jest wynikiem ustaleń dokonanych przez członków zespołu, z uwzględnieniem głosu rodziców, w takim zakresie, w jakim zespół uznaje je za zasadne i korzystne dla ucznia. Rodzice mogą proponować różne działania, jednak w mojej ocenie ostateczna decyzja w kwestii treści IPET należy do zespołu, którego rodzice nie są członkami.**

Należy przy tym podkreślić, że rodzice wychowują dziecko pozostające pod ich władzą rodzicielską i kierują nim, a **władza rodzicielska powinna być wykonywana tak, jak tego wymaga dobro dziecka i interes społeczny** (art. 95 § 3, art. 96 § 1, 98 § 3 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Na gruncie przepisów związanych z wykonywaniem władzy rodzicielskiej, rodzice mają więc prawo wyrażenia swoich spostrzeżeń na spotkaniu zespołu, co więcej ich wiedza na temat dziecka, funkcjonowania w środowisku pozaszkolnym, zarówno w odniesieniu do trudności, jak i mocnych stron, może być bardzo pomocna dla zespołu w ustaleniu sposobów pracy i wykorzystania zasobów zewnętrznych na rzecz poprawy funkcjonowania ucznia w szkole. Należy więc zapewnić im podmiotową rolę w procesie planowania kształcenia ucznia i umożliwić wypowiedzenie się co do proponowanych przez szkołę rozwiązań. Jeśli rodzice posiadają odpowiednią wiedzę i rozumieją celowość

podejmowanych działań, mogą stać się sprzymierzeńcami szkoły w realizacji programu, współodpowiedzialnymi za dziecko i jego rozwój.

Udział rodziców w spotkaniu IPET, na którym jest opracowywany lub modyfikowany IPET może też być okazją do ustalenia, w jakim zakresie rodzice mogą wymagać wsparcia ze strony szkoły (zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, w IPET należy określić działania wspierające rodziców ucznia). Udział rodziców w spotkaniu zespołu może być pomocny w ustaleniu sposobów, częstotliwości informowania ich o potrzebach i postępach dziecka w bieżącej pracy itd.

Rodzice mogą również zrezygnować z niektórych propozycji szkoły np. z zajęć rewalidacyjnych czy z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej np. w sytuacji, gdy zapewniają odpowiednie wsparcie we własnym zakresie, w innym podmiocie). Taka informacja jest ważna dla treści programu.

Zapamiętaj

Rola rodziców w procesie ustalania i modyfikacji IPET jest bardzo ważna, ale nie decydująca. Wnoszone przez rodziców kwestie powinny być przez nich uzasadnione i przedyskutowane w zespole pod kątem faktycznych potrzeb i możliwości psychofizycznych ucznia. **Zespół może uznać racje rodziców, ale nie musi uzyskiwać ich zgody na przyjęte inne rozwiązania.** W przypadku odmiennych stanowisk warto sporządzić protokół rozbieżności.

Podstawa prawna

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U.2020.1309 t.j.) - § 6 ust. 1 pkt 4, ust.3-4, 9, 11

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U.2023.2809 t.j.) - art. 95 § 1, art. 96 § 1, art. 98 § 1 i 3

Odpowiedzi udzieliła: Marzenna Czarnocka, ekspert Portalu Oświatowego, Dyrektor poradni psychologiczno-pedagogicznej, wykładowca kursów dla nauczycieli i kadry zarządzającej placówek oświatowych